

Proloog

Londen, juli 1840

De nacht valt laat over Spitalfields Market, over de stortplaats achterin, die gebruikt wordt door de kooplui voor het afval van groenten en versplinterde kratten. De kraamhouders verpakken hun appels en kolen, nemen hun oesters, hompen vlees en zakken vis mee, beschadigd gereedschap en goedkope kleding, drinken de laatste slokken van hun bier en slaan de armen om elkaar heen voor de korte tocht naar de lichtjes van Lely's kroeg op de hoek. Ik blijf achter bij de stortplaats en zie de massa glimmen als de maden uit het rundvlees komen glijden.

De eerste aaseters zijn de jongere mannen, ontslagen soldaten die hun gevoelloze benen meeslepen, kruipend de stortplaats bereiken en hun handen erin steken. Dan komen de vrouwen, met baby's aan hun borst gewachteld; ze rukken de koppen van forellen en haantjes en rijten resten varkensvlees van de botten. Ze worden gevolgd door drommen zieke kinderen, die de uiteinden van wortels en de ogen uit aardappelen bijten en bijna uitglijden in het laatste vleesnat. En nadat alle anderen zijn vertrokken, komt de oude vrouw. Ze ontbloot haar rottende tanden tegen het afval, haar levenloze borsten zijn als smerige halvemanen, ze sleurt zichzelf tot naast de berg en barst uit in een duivels gelach.

Als ze begint te schreeuwen, hoort behalve ik niemand haar. De zeelui buiten de kroeg niet, die praten over geld en meiden, de vrouwen in donkerrode jurken en dunne omslagdoeken die wachten op de straathoeken niet, en zelfs de stropende kinderen niet, die in een hoek van de markt vechten om hun buit. Ze houdt niet op. Het geluid dendert langs de muren, totdat die haar geschreeuw lijken te

weerkaatsen, en dan pas kijken de kinderen op, luisteren de vrouwen en zetten de zeelui hun flessen neer, en het duurt niet lang voor er echte mannen komen, belangrijke, verantwoordelijke mannen met verzorgd haar en lange zwarte capes, die nooit een gedachte wijden aan de aaseters of hen die op de markt werken. Ze kijken naar de krankzinnige vrouw, die heen en weer deint in het bloed, en ze denken dat zij degene is die sterft.

Dan zien ze wat er achter haar ligt. Een meisje van wie de blauwe jurk in flarden om haar benen hangt. Ze is zeker twintig keer gestoken, schatten ze, steeds weer opnieuw, totdat haar huid als opgezette veren over het donker wordende vlees ligt. Haar armen en benen zijn naar achteren gebogen zodat ze een en al borst is, en haar blonde haar is gevlochten en in haar mond gestopt. Er kleven een blauw lint en een kam met veren aan haar haar. In wat er over is van haar boezem heeft de moordenaar een diepe ster gekerfd. Ze kijken nog beter en zien een penny, die balanceert op haar nog warme hart.

Abigail Greengrass schudt haar dikke rok uit terwijl ze Davis's Hoedenatelier verlaat. Ze klopt op de wol, alsof ze zo het vuil en de wreedheden van de dag kan afschudden. Ze slaat de deur hard achter zich dicht, maar dat kan haar niets schelen. Ze haat mevrouw Davis en die onnozele meiden van haar. Ze voelt de natte kinderkopjes onder de zolen van haar laarsjes terwijl ze in de richting van Long Acre loopt. Vier bouwvakkers bij de bakkerswinkel fluiten haar na, en ze is niet te moe om haar hoofd enigszins schuin te houden en flauw te glimlachen naar die ene donkere vooraan. Dan Long Acre in, waar massa's mensen op weg naar huis zijn en ze de gevolgen van haar lange dag voelt: de onderkant van haar ruggengraat is pijnlijk door het vele bukken, haar linkeroog steekt en de huid onder haar vingernagel doet pijn waar mevrouw Davis de naald erin duwde, ongetwijfeld met opzet.

Die ouwe heks. De afgelopen twee weken heeft mevrouw Davis haar voeringen laten stikken en gaten laten stoppen, wat betekende dat ze achter in het atelier moest zitten. Ook al was ze net zo goed

met gaaswerk en borduren als de anderen, en tien keer zo goed als die verwaande Emily Warren, die door mevrouw Davis wordt vertroeteld vanwege haar dikke blonde haar, waarmee ze de heren kan behagen, en haar gezicht dat niet zo knap is dat de dames er aanstoot aan zouden nemen.

Abigail loopt langs de felverlichte winkels en ziet niets. De ronde glazen flessen die blauw, groen en rood stralen in de etalage van de apotheker, heeft ze al wel duizend keer gezien, net als de appels en peren in de overvolle kraam naast de boekhandelaar. Ze negeert de krantenjongen die de laatste roddels verkoopt over de hofdames van de koningin, en ook de schoenenpoetser, wiens nagels levenslang in de rouw zullen zijn. Zelfs de puddingbroodjes die liggen te trillen in de stomende etalage van de banketbakker, bezaaid met rozijnen als sterren aan de hemel, kunnen haar aandacht niet trekken. Het enige wat ze voor zich ziet zijn de wreedheden die haar die dag zijn aangedaan.

Ze denkt alleen aan de wrok die ze koestert jegens mevrouw Davis, terwijl ze Kingsway in loopt en afslaat naar High Holborn. Haar kousen blijven haken aan de barsten in haar hielen, maar ze vertrekt geen spier, omdat ze dat rauwe gevoel wel prettig vindt, de warmte die komt voordat kloven dieper worden en pijnlijk. Abigail steekt de straat over in de richting van St. Paul's en kuiert langs London Wall. Ze trekt haar zware rokken op boven een waterplas, gaat Bishopsgate in en vervolgens Shoreditch High Street, en herhaalt in gedachten wat Lily, het winkelmeisje, had gezegd, dat een klant naar haar, Abigail, had gevraagd en dat mevrouw Davis had gezegd dat de betreffende jongedame ziek was en in plaats van haar Emily had aangeboden. Ze blaast op haar dunne vingers. Op een dag heeft ze haar eigen winkel, en dan komen mevrouw Davis en Emily bij haar smeken om werk, en dan zal ze hun wat simpel stikwerk aanbieden om thuis te doen. *Meer heb ik niet*, hoort ze zichzelf al zeggen. *Ik heb nu zulke goede meisjes*. Haar gedachten gaan uit naar grote etalages vol hoeden, en banken met nette naaisters die gebogen zitten over hun stikwerk, voor haar. *Abigail Greengrass. Vooraanstaand Hoedenmaakster.*

Ze voelt aan haar haar en dan aan het zachte lint van blauwe zijde. De gentleman had een dame bij zich (en wat voor een dame, had Lily gezegd) om een hoed uit te zoeken, kwam een uur later terug en zei dat de jongedame met de lichtbruine ogen een lint mocht kiezen uit de voorraad van de winkel – van welk materiaal dan ook – en dat ze de kosten daarvan op zijn rekening konden zetten. Mevrouw Davis was afwezig, dus ze kwam naar voren. Zijn wenkbrauwen waren dun aan het uiteinde, en ze stelde zich voor dat ze zich oprichtte en de paar haartjes recht streek. Nadat ze hem had bedankt, voelde ze dat Lily haar aanstootte, en vroeg ze zich af of dit het begin van haar ondergang was. De gentleman zou terugkomen voor haar en haar mee uit nemen naar de schouwburg, waar ze een hoed met grote bloemen zou dragen en iedereen zou denken dat ze een gevallen vrouw was. Ze koos een blauw lint en wachtte af. Hij kwam echter niet terug, en stuurde zelfs een bediende om de hoed op te halen. ‘Mannen zijn onberekenbaar,’ zei Lily, en ze vonden dat allebei een grappig woord. Maar nu, maanden later, is Abigail nog steeds in verwarring. Maar als hij eindelijk kwam opdagen, dan zou ze al een eigen zaak hebben en misschien al getrouwd zijn. *De jongedame met de lichtbruine ogen*. En sinds gisteren had ze een nog mooier sieraad, een kam met veren die ze op straat had gevonden, vlak bij de kerk van St. Magnus.

Ze loopt Redchurch Street in en daarna Boundary Road. De gaslantaarns zijn hier steeds dunner gezaaid, en de straat wordt steeds donkerder, maar ze ziet niets, denkt niet na en is gevangen in de valstrik van haar gedachten.

Ze hoort geschuifel achter zich. Een voetstap.

Ze kijkt voor zich, en de straat is leeg. Het licht van de jonge maan op de klinkers. De serie beelden van mevrouw Davis en Emily Warren verdwijnt, en ze denkt alleen maar aan waar ze is en aan de lucht om haar heen.

Nog een keer de voetstap, en dan een ademstoot. Ze loopt door en houdt zichzelf voor dat er niets is. Ze heeft zo vaak gedacht dat een man te dicht achter haar liep, terwijl hij zonder enige reden ge-

woon dichtbij was. Dan hoort ze hoesten en het klikken van gedistingeerde hakken, en haar hart verkrampst. Ze versnelt haar tempo. Hij ook.

God, sta me bij.

Ze draait zich niet om. Als ze dat wel doet, wordt hij echt, maar als ze doorloopt en doet alsof hij er niet is, zal hij vanzelf verdwijnen en zal ze veilig zijn en het nooit aan iemand vertellen, echt nooit. Er kan ieder moment iemand verschijnen, een man op weg naar huis met zijn verdiensten van de dag, een haveloze vrouw met twee jankende kinderen. Ze zal naar hem of haar toe gaan en glimlachend bij hen blijven en een weg naar huis nemen die verlicht is.

Abigail loopt door. Hij ook.

Kalm blijven, denkt ze. Nog een paar straten en ze is bij haar logement. Niet ver meer. Ze heeft niet meer tot God gesproken sinds ze een klein meisje was en haar moeder op sterven lag. Nu probeert ze te onderhandelen. *Laat me veilig thuiskomen en U mag alles hebben. Ik zal elke zondag naar de kerk gaan. Ik zal zorgen dat Joseph met me trouwt. Ik zal mevrouw Davis en Emily Warren liefhebben.* Ze probeert het beeld op te roepen van een vriendelijke man met een witte baard in een gele tuniek, zo een als vader droeg wanneer hij dingen repareerde in huis toen ze nog klein was.

Ze gaat sneller lopen en hoort dat de man het ook doet.

Haal je niets in je hoofd, denkt ze. *Hij probeert je alleen maar bang te maken.*

Ze slaat links af en weet dat hij haar zal volgen. Het is stil in Quaker Street. Een paar jaar geleden besloot de parochie de huizen af te breken en nieuwe gebouwen op te trekken, waarin kunstenaars en dergelijke schilderijen en meubels konden maken voor rijkelui. Maar toen de gebouwen klaar waren, veranderde alles, en het geld was op en dus stonden ze nu leeg en krioelden sommige al van de ratten. Ze kan geen andere route kiezen, alleen omdraaien. Ze loopt langs de verlaten huizenblokken, waarvan de ramen glimmen als ogen, en ze hoort hem achter zich. Er zal niets gebeuren. *Je hebt altijd geluk – vergeet dat niet. Je hebt altijd geluk gehad.* Ze gaat meer

naar de zijkant en hoort dat hij hetzelfde doet. *Vrolijke gedachten*, denkt ze. Die dag met Joseph aan de Theems. De keren toen ze nog klein was en haar vader haar kopje had laten duikelen.

Maar het enige waar ze aan kan denken is haar logement. Haar kamer, die ze in wanorde heeft achtergelaten, het bed nog onopgemaakt, haar nachthemd op de vloer gesmeten. Mevrouw Wornley die over de leuning hing, onder haar pony door keek en schreeuwde: ‘Nu meteen het kolengeld, beste meid, en wel vanavond, want anders heb je een probleem.’ Ze zou er alles voor overhebben om nu in haar bed te liggen; proberen te slapen terwijl Nelly rond stomelt in de kamer boven haar, de stank inademen van niervet en doorgekookte spruitjes, Peter met emmers water de trap op horen bonzen. Wat verachtte ze haar kleine kamertje, wat verlangde ze naar iets groters in een betere buurt. Het enige wat ze nu wil is de vettige deur openduwen, haar laarsjes uitschoppen, op de wankle stoel gaan zitten die ze bij Holborn op straat heeft gevonden, en weten dat ze veilig is. *En dan*, denkt ze, *lach je om hoe bang je nu bent.*

En je neemt nooit meer de kortste weg naar huis.

Nog een paar meter. De eerste links en de tweede rechts. Dan hoeft ze alleen nog door de steeg achter de bakkerij, en dan is ze er. Ze loopt naar de koele, zwarte opening van de steeg. Aarzelt even, ademt diep in. Ze heeft het warm. Ze denkt aan mevrouw Wornley die de deur voor haar opendoet en naar buiten tuurt, terwijl het gele lamplicht over straat schijnt. *Thuis*. Ze recht haar rug, glimlacht in zichzelf en loopt in de richting van het licht.

I

Stad van mannen

Er staan twee mannen in overjas voor ons hek. Mijn oom wil me wijsmaken dat het werklui zijn, die op het hek leunend staan te praten en daarna weer verder lopen. Die donkere heb ik de afgelopen week drie keer gezien. Hij is zo dichtbij dat ik de zwarte haartjes boven de rand van zijn baard zie, en in gedachten steek ik mijn arm uit en trek eraan, de ruige bruine huid biedt weerstand maar geeft dan mee, totdat er alleen maar schone huid overblijft, als van een kind.

Tot afgelopen winter zag ik veel mensen vanuit mijn raam. Stellen die arm in arm liepen, meiden met emmers melk, arbeiders met manden vol bakstenen op hun schouders, oude vrouwen die langschiuifelen. Mannen slenteren langs mijn huis en blijven staan bij de hekken. Als ik voorbijkom in mijn rijtuig, kijken ze. Ze leunen tegen deuren, kijken naar mijn jurk en raken in het voorbijgaan mijn arm aan.

‘Doe vanmiddag alsjeblieft je best, Catherine.’ Mijn oom deed alsof hij de Hogarth-ets van Gin Lane recht hing, zodat hij me niet aan behoefde te kijken. ‘Zoveel moeite kost het toch niet om te glimlachen.’ Hij deed een pas naar achteren en stapte over het Afrikaanse dodenbeeld uit het oosten van het land heen dat op de kolenbak stond. ‘De heer Janisser is een schatrijk man.’

Mijn adem versnelde. ‘Dat hebt u al gezegd.’

Mijn oom klopte zijn stoffige mouw af, draaide zich om en richtte zijn blik op mij. ‘Is dat je mooiste japon?’ Ik was de afgelopen maanden zo gegroeid dat zelfs de lichtgele jurk, gekocht niet lang nadat ik in Princes Street was komen wonen, te kort was geworden. De

groene zoom kwam niet verder dan de bovenkant van mijn laarsjes.

‘Ik blijf wel zitten. Het is momenteel moeilijk om jurken te kopen.’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Het leven gaat door, lieve kind. Wij kunnen niet leven als slaven van de angst. Niemand zal je lastigvallen. De armen zijn altijd het slachtoffer. Nou, ik zal Thomas vragen of hij volgende week met je in de koets naar een kleermaakster gaat.’

Als ik me probeerde voor te stellen hoe mijn oom me zag, zag ik een oude, niet huwbare vrouw, opgesloten in haar kamertje, gekleed in de verschoten jurken van haar jeugd.

‘Ik zal op een bepaald moment besluiten niet meer te groeien.’

‘Dat zou verstandig zijn.’ De donkere klok naast hem sloeg, en het gouden mannetje bovenop begon langzaam te draaien. ‘Als je vroeger opstond, dan zou Jane tijd hebben om je te helpen met je kapsel.’ Zijn gezicht was uitdrukkingloos in de hitte. ‘Ik wil graag dat je na het eten teruggaat naar je kamer en haar je haar laat fatsoeneren. En een gepaste japon uitzoeken.’ Hij trok een wenkbrauw op. ‘Die lila. Onze bezoekers van vanmiddag zijn van enig gewicht.’

Hij draaide zich om en mijn oog viel op de grote bruine vlek midden op zijn wang, als een bijtewond die niet geneest. Hij kamde zijn zwarte haar altijd heel zorgvuldig achterover en hij had geen snor of baard, zodat zijn gezicht, zonverbrand en doorploegd met rimpels, blootgesteld was aan de wereld. Ik verlangde ernaar weer in mijn kamer te zijn met Grace, terwijl ze mijn haar gladstreek met haar handen, mijn oom nadeed en me aan het lachen maakte.

‘Ik heb uw vrienden eerder ontmoet.’

‘De gelegenheid zou niet hetzelfde zijn zonder jou, lieve kind.’ Hij maakte een gebaar en zijn zegelring met ster fonkelde aan zijn pink.

Ik moest thee inschenken voor de Zuid-Amerikaanse mijnheer met zijn spitse gezicht, maar ik weigerde mijn lila japon voor hem aan te trekken.

‘De heer James Leith Janisser is de broer van onze goede vriend de heer Belle-Smyth. Hij verkeert niet in de allerbeste gezondheid.’

Ik gunde hem niet het genoegen van een antwoord. Door het raam zag ik dat onze buurman, de heer Kent junior, langsliiep en zwaaide; zijn kinderlijke gezicht glom in de warme lucht. Ik keek om naar mijn oom, en een sluwe uitdrukking lichtte zijn gezicht op. 'Ik hoor dat de jongeheer Janisser de gave heeft om de dames te behagen.' Hij sloeg op zijn hand alsof hij daarmee zijn bewering kracht wilde bijzetten.

Ons huis was drie verdiepingen hoog en ruim honderd jaar oud, en het was gelegen aan Princes Street, in het oosten van Londen. De meeste andere gebouwen zaten bomvol gezinnen, dertig of zelfs veertig personen in een huis, kleermakers, meubelmakers en wevers wier Frans ik niet verstond. Ze hadden de hele nacht brandende kaarsen voor de ramen. Ik was opgegroeid in Richmond en was ooit eerder in deze buurt geweest, maar mijn herinnering aan dat bezoek was een en al pijn geweest, zodat ik me er niets meer van herinnerde. Toen ik nog geen jaar geleden per koets aankwam om bij mijn oom te komen wonen, waren al mijn herinneringen uitgewist door Lavenderfields, alsof ik nooit eerder in mijn leven in het oosten van Londen was geweest.

Die eerste weken was het lawaai ongelooflijk. Dag en nacht het geschreeuw van mannen, het gehuil van baby's, jankende honden en eindeloos gebonk en gedreun van hout en metaal. De afschuwelijke stank van menselijk afvalwater, rottende groenten, ongewassen lijven en stinkende honden drong mijn kamer binnen. Als ik de hoek van de gang naar mijn slaapkamer omsloeg, wist ik zeker dat ik de gele smog van buiten boven mijn spreid zag zweven. In Lavenderfields was het enige geluid dat wat we binnenshuis zelf maakten. Buiten was het stil en rustig, en alles wat je rook was gras. Princes Street nummer 17 werd voortdurend bestookt door de buitenwereld. Toen ik de eerste nachten in bed lag, was ik er zeker van dat de smerige duiven op het dak ieder moment door de schoorsteen naar beneden konden tuimelen, boven mijn bed zouden fladderen en al het vuil van de straat zouden meenemen.

Maar na een paar maanden raakte ik gewend aan Princes Street en vergat ik dat we in een buurt van Londen wonen die door velen wordt veracht, totdat ik onze bezoekers zag, die bleek en verbaasd voor de deur stonden.

Ik klom de trap op naar mijn kamertje. Ik droomde dat Grace er al was. Haar haar glansde zo helder als een kaars in het donker.

‘Ik heb gehoord dat u een mooie jurk nodig hebt voor vanmiddag.’ Ik draaide me om en ze begon mijn jurk los te knopen. Haar vingers in mijn nek terwijl ze mijn haar opzij streek. Ze wreef het lila glad over mijn schouders en ik wilde tegen haar aan leunen. Naar haar tasten met de handen die een jaar geleden waren vastgebonden met touw.

‘Dat gedoe altijd met die vrijers.’ Ik ging aan tafel zitten.

‘U moet toch ooit een keer trouwen.’

‘Nooit.’ *Ik wil bij jou blijven.* ‘Ik wou dat we ergens konden samenwonen.’

‘Dat zou ik ook graag willen.’ Ze bewoog haar hand onder mijn haar en begon het te kammen. Ik glimlachte terwijl ze dat deed. Ik leunde tegen haar boezem en mijn huid begon te gloeien.

Maar er was niemand in de donkere kamer behalve ik, de maskers die mijn oom in Afrika heeft gevonden en me vanaf de muren aanstaren, en de twee popjes die eruitzien als jagers. Ik greep mijn verwarde haardos vast en borstelde die zelf, en riep toen Jane om mijn kapsel in vorm te brengen.

Het bezoek was zoals ik had verwacht. Constantine Janisser was mager, hij had een slappe kaaklijn en strekte zijn benen voor zich uit als twee lange rioolpijpen. Zijn moeder keek bewonderend naar hem en zijn vader zat te dichtbij en stak de loftrompet over hem.

‘Onze zoon deed het heel goed op school.’

Mijn oom knikte. ‘Catherine heeft uitnemende rapporten van haar gouvernantes.’

Ach, wat was iedereen beleefd! Mijn oom en de heer Janisser be-

gonnen vragen uit te wisselen over zaken en gezin (twee jongere dochters bijna klaar op hun school in Bath en een nichtje dat bij hen woonde, achttien en al verloofd), en te praten over de gezondheid van familieleden van hen, de Belle-Smyths. Mevrouw Janisser zocht naar vriendelijke woorden voor onze salon, die eruitzag als een uitdragerij. Ik schonk onhandig thee in, presenteerde krentenbroodjes van mevrouw Graves en spritskoekjes op onze mooiste borden met bloemmotief. Ik glimlachte. O, wat glimlachte ik.

Ik verlangde naar een tante. Een moederlijke vrouwfiguur die onze gasten kon onderhouden met kletspraat op een manier die ik niet beheerste. Ik stelde me voor dat ze het vertrek verwarmde met haar woorden en ons verlostte van de stiltes die als ijspegels boven onze hoofden hingen. Maar mijn tante Cross was troostrijk noch aardig, en de vrouw van mijn oom zou ongetwijfeld ook zo zijn.

Grace zou zeggen dat ik er fantastisch uitzag! Maar deze man en zijn gezin zouden voor me wegvlugten, en ik vond het vreselijk dat zij als eersten de keus mochten maken! Ik had de kleine neus van mijn moeder en de groene ogen waarvan een vriend van mijn vader zei dat ze hem deden denken aan schilderijen in Rome. En zelfs toen ik aan de muur geketend zat met kortgeknipt haar, zei iemand soms: *Goh, wat heeft die mooi haar. Zo donker! Daar zit zeker Indiaas bloed bij?* Nu was mijn haar zwarter dan ooit, en sinds ik bij mijn oom was komen wonen, was het weer gaan groeien en het hing weer tot op mijn rug. Mijn uiterlijk was het probleem niet. Het was mijn manier van doen. Iedereen kon zien dat ik me niet kon aanpassen en dat ik me, zowel lichamelijk als geestelijk, niet op mijn plaats voelde.

Ik wilde mijn oom vragen: *Waarom loopt u met me te leuren alsof u me wilt uithuwelijken? Een verantwoordelijke vader zou vast willen weten over mijn verleden.*

Ik keek om en zag de lakei naast het glimmende rijtuig van de Janissers staan: rechtop, iedere vezel in zijn lichaam gespannen, ten teken dat hij het vreselijk vond om in Princes Street te moeten staan, waar scharminkels van honden krabden aan de hoeken van huizen en het regenwater bruin door de middengoot stroomde. Ik

keek langs hem naar het smalle gezichtje dat gegraveerd was op de gevel van het huis tegenover ons: ogen, mond, neus, en liet de ge-laattrekken langzaam tot me doordringen. Omdat elke straat in het oosten beheerst werd door een bende, hadden we in Princes Street volgens mijn oom geluk dat we onder de heerschappij van de Ma-leiers vielen. Er kwam twee keer per week iemand aan de deur geld ophalen, en dan waren we weer beschermd.

Mevrouw Janisser stak een vinger van bijenwas uit naar een koek-je en waagde een opmerking over de muren, dat ze wel erg stevig moesten zijn. Mijn oom keek op en begon te praten alsof zijn stem opgesloten had gezeten in een kruik.

‘Ik heb dit huis twintig jaar geleden gekocht,’ legde hij uit. ‘De waarde is sindsdien flink gestegen. Maar speculatie is nooit mijn ambitie geweest. Nee. Ik was gefascineerd door de geschiedenis.’ Hij stak zijn armen uit. ‘Ik was nauwelijks binnen of ik voelde de geschiedenis. Vindt u ook niet?’ De heer Janisser nam een hap van zijn krentenbroodje. Mijn oom draaide zich om en trok de la achter zich open. ‘Deze potscherven heb ik opgegraven in de tuin,’ zei hij, terwijl hij ze tegen het licht hield. ‘Vast en zeker uit de Middeleeu-wen, denkt u niet? Dertiende eeuw, denk ik. Stel je eens voor dat een gezin zijn maaltijd klaarmaakte boven zo’n vuurtje, altijd bang voor indringers. Of bewoners uit later tijden, in een zwart-wit huis op deze plek, die hoorden dat Queen Bess in Londen was aangekomen, en daarna anderen, die al hun bezittingen kwijtraakten in de Grote Brand.’ Mevrouw Janisser staarde naar de Afrikaanse dodenmaskers aan de wand achter mijn oom. ‘Dit huis is nieuw gebouwd in 1720. Ik stel me de meesterzijdeweaver voor die zijn splinternieuwe huis verlaat en zich in zijn draagstoel naar Covent Garden laat dragen om koffie te drinken.’

Ik ging met mijn wijsvinger langs mijn theekop en wilde dat ik er zo hard op kon tikken dat het porselein zou breken. Ik dacht dat de Janissers de geur van wierook waarschijnlijk afschuwelijk vonden. Mijn oom stuurde Jane op pad om wierookstokjes te kopen in een winkel bij de haven, in de hoop dat die de vochtige geur in huis

enigszins zouden maskeren. Ik was gewend aan de geur, maar ik wist dat dat niet gold voor bezoekers. Ik hoopte dat ze erdoor van streek zouden raken. Ik begreep niet hoe een gevestigd man als de oudere heer Janisser ooit in contact had kunnen komen met mijn oom. Dat gold ook voor de Belle-Smyths, bij wie hij sinds kort regelmatig aan huis kwam. Ik snapte niet wat ze van hem wilden, ook al zou hij zo rijk zijn als ze dachten.

‘Soms,’ zei mijn oom, ‘heb ik het gevoel dat ik nauwelijks kan werken, zo zwaar is de druk van de geschiedenis hier. Het liefst absorbeer ik de enorme hoeveelheid Tijd.’ Hij leunde voldaan achterover. ‘Uw jurk is van uitnemende kwaliteit, mevrouw. Spitalfields-zijde?’

Ik wist dat ze ons belachelijk vonden, die twee vreemde snuiters, hulpeloos in hun donkere, gelambriseerde huis in een deel van Londen dat niemand ooit zou willen bezoeken. Ze tuurden naar de gravures van Hogarth waarmee de wanden vol hingen, de scheefgezakte divan die op de markt was gekocht, de dodenmaskers en de tafel waarin astrologische tekens waren gekerfd. Zij versierden hun witte huizen in St. James’s met uitgelezen stukken sèvres, in plaats van stukken van Babylonische friezen, kandelaars uit India, Maleise doodspoppen en potten uit het oude China. Ze gingen modieus gekleed, terwijl ik gekleed ging in poffend lila, en ik had alleen een Egyptische halsketting van groene en blauwe kralen, die ik van mijn oom van de spijker in de muur mocht halen. Zijn zwarte, met fluweel afgezette pak was niet wat een man doorgaans droeg, dat wist ik zeker.

‘Uw collectie lijkt me afschuwelijk om af te stoffen,’ zei mevrouw Janisser behoedzaam, met haar blik op de Damascener krijger bij de haard.

‘Ach, mevrouw, maar als men prachtige kunstvoorwerpen verwerft, denkt men niet aan het huishoudelijke werk dat ze tot gevolg kunnen hebben. Neem nu deze kolenbak uit Siberië. Mahoniehout en tijgervel. Uiterst sierlijk. De koopman bood me in plaats daarvan zijn kind aan, maar ik hield voet bij stuk.’

Ik keek naar de heer Janisser. Als ik met zijn zoon trouwde, zou ik dezelfde hooggesloten japonnen dragen, me druk maken om de

inrichting van de salon. Ik zou de hele ochtend de catalogi van de leveranciers doorbladeren en de hele middag met lichte hoofdpijn op de divan liggen, totdat het tijd was voor een gaar gesudderd avondmaal in een kamer die oververhit was door de lampen. Zwanger van Constantine zou ik urenlang het menu bespreken, zonder enige belangstelling voor de mooie of interessante dingen in het leven. Ik zou het niet aankunnen. Ik zou weigeren eraan mee te doen. *Zoiets zou mij niet overkomen.*

‘Ik ben trots op de haard,’ zei mijn oom, ‘die onderdeel uitmaakte van het oorspronkelijke huis, en nog steeds uitstekend trekt. Nieuwer is niet altijd beter.’

Mijn oom kon hun natuurlijk niet vertellen dat ons dak lekte, dat het personeel handenvol geld kostte, en dat onze burens allesbehalve fatsoenlijk waren. Veel van de rijke zijdedevers waren weggetrokken naar het platteland, en dus waren de huizen goedkoop, en onze buurman Horace woonde er omdat hij geen andere huurwoning kon vinden na zijn verblijf in de gevangenis voor schuldenaren. De familie Kent, moeder en zoon, kwam uit Chatham, zodat de zoon naar de kunstacademie kon, beweerden ze, maar Jane zei dat de oudere broer was opgehangen. Het maakte mijn oom allemaal niets uit, zo groot was zijn liefde voor de Geschiedenis.

‘Ik zou niet meer zonder planken kunnen,’ zei mevrouw Janisser (wij konden ze niet ophangen aan de lambrisering). ‘En vindt u het niet donker binnen?’ Aanvankelijk waren onze gasten geïnteresseerd en na een halfuur of zo borrelde de laatdunkendheid op als het water in een bron nadat de bladeren zijn verwijderd. De Janissers waren net als alle anderen. Zij zijn de onderzoekers, niet wij, zij kunnen weer overtuigd en gelukkig omdat ze de juiste keuzes hebben gemaakt naar huis.

Ze liet zich niet ontmoedigen. *Geen frisse lucht!* hoorde ik haar denken. Een jong meisje opgesloten in zo’n donker huis, omgeven door oude troep. *Niet normaal.* ‘Houdt u van frisse lucht, miss Sorgeuil?’ Ik keek naar haar, in die dure roze jurk met blauwe kant, waarvan ze hoopte dat die haar deed lijken op een afbeelding in een

tijdschrift, en ik wilde dat ze dacht dat ik een lange zilveren vaas was en dat haar gedachten langs me afgleden omdat ze geen houvast konden vinden. *Ik kan die kamers ook niet uitstaan!* wilde ik roepen. Ik zat in dat huis en voelde hoe de geschiedenis, dik en heet als gesmolten suiker, over me heen stroomde en onder mijn kleren probeerde te komen. Ik voelde dat de aanwezigheid van de mensen die in die kamers hadden gewoond op me drukte in de duisternis, en ik wist dat ze zich mijn gedachten wilden eigen maken. Ik keek naar haar man, meneer Janisser, en naar Constantine, een uitzonderlijk figuur maar overduidelijk afkomstig uit het land van de levenden, waar het leven zonnig was, geel, roze of blauw als geïmporteerde bloemen, en waar je altijd keuzes had.

Mijn oom had gelogen! Het was niet de charme van het leven die hem aantrok, maar het loodzware gewicht van de dood. Er was ontzettend veel dood in het huis: de maskers, de doodskoppen in de kast, de zwaarden waarmee in India hoofden waren afgehakt, en alle eigendommen van mensen die allang in het graf lagen. Hij was de koning van dat rijk, de heerser die achterbleef. Ik kon niet ontsnappen, dus ik moest troost zoeken in de maskers. Ze moedigden je aan te geloven dat het leven zo niet pijnloos was, dan toch snel ging, terwijl in werkelijkheid de dagen zich eindeloos uitstrekten, en je altijd maar urenlang moest wachten.

Maar ik kon dat soort dingen niet zeggen. Meneer Janisser zou zijn glans verliezen, en zijn vrouw zou een hoestbui krijgen en hun zoon zou misschien wel gaan lachen. En tijdens een gezellig bezoekje aan een vriendin in een hoge witte salon waar het geluid klonk van een delicaat theeservies, zouden ze vertellen dat ze een bezoek hadden gebracht aan meneer Crenaban en miss Sorgeiul, en lieve hemel, dat is een vreemd portret. En op een dag zou iemand mijn verhaal in verband brengen met een verhaal dat ze ooit had gehoord, en binnen de kortste keren zou mijn geschiedenis bij iedereen bekend zijn, en dat zou het einde voor mij betekenen.

Dus ik lachte onnozel naar haar. 'Ik mag van mijn oom uit rijden gaan wanneer ik maar wil. Wilt u nog thee, mevrouw?'

Meneer Janisser speelde met zijn rozijnenbroodje en wierp zijn vrouw een snelle blik toe. Vrijwel meteen daarna begon hij weer over de uitstekende kwaliteiten van zijn zoon. Zo hoorden we dat Constantine Janisser een messcherpe intelligentie had, die verfijnd en verdiept was op Westminster en Magdalen College, en die hij tegenwoordig dagelijks volledig ten dienste stelde van Janisser & Smyth, de investeringsmaatschappij. Binnen een paar weken nadat hij was begonnen, had hij talloze rekeningen ontdekt die op sterven na dood waren, contact opgenomen met de klanten, en alle rekeningen nieuw leven ingeblazen, en één eigenaar had zelfs tweehonderd pond op zijn rekening gestort!

‘Nou,’ zei ik. ‘Wat een prestatie.’

‘Ja, zeg dat wel.’ Hij was geen moment stil en stortte zich in een litanie van deugden van zijn eerstgeborene, als een jonge hinde die langs een rivier rent. Ik liet Constantines indrukwekkende oog voor detail aan mij voorbijgaan; ik had steeds de aanvechting gehad terug te denken aan de droom die ik de vorige nacht had gehad. Als ik me door de visioenen liet meevoeren in het bijzijn van anderen, zouden ze dat wellicht hebben opgemerkt. Maar een opmerking over Constantines ‘vooruitzichten’ gaf me het laatste duwtje, en ik zwichtte. Ik had gedroomd dat ik buiten was, na middernacht alleen op straat, en dat de nachtlucht mij omsloot. En ja, zoals mijn oom me had verteld, waren er ’s nachts overal massa’s paarse viooltjes gaan bloeien tegen de gevel van ons huis en dat van Kent en Horace. Ze ontsproten uit de scheuren in het trottoir en op bakstenen. Er kwam een warme windvlaag, en een van de bloemen brak van haar stengel en de bloemblaadjes waaiden in mijn richting. Ik voelde dat ik daar weer was, mijn hart stond in lichterlaaie. Ik staarde naar mijn handen en stelde me voor dat ik het vuil van de muren krabde, zodat het onder mijn nagels kwam.

‘Catherine.’ Ik keek op en zag vier verwachtingsvolle gezichten. ‘Ben je het ermee eens?’

‘O, ja hoor,’ glimlachte ik. ‘De verworvenheden van de heer Constantine Janisser zijn werkelijk indrukwekkend.’

Mijn oom kneep zijn ogen half dicht. Constantine Janisser lachte zacht.

‘Catherine,’ herhaalde mijn oom. ‘We hadden het over de recente toename van de criminaliteit. De heer Janisser vertelde dat er vier keer was ingebroken vlak bij zijn kantoor. Alle ramen van de naburige goudmarkt waren ingeslagen en de brandkast opengebroken.’ Mijn oom vervolgde op zachtere toon, want geld verdiende respect: ‘Hij is zeshonderd pond kwijtgeraakt.’

‘We merkten op,’ vervolgde de heer Janisser met een strak gezicht, ‘dat elke inbraak gepaard ging met merkwaardige gedragingen. De daders versierden de muren met het kliederen van planten en dieren.’

Constantine Janisser kwam overeind, zijn bovenlichaam rechtop. ‘Ja,’ zei hij gehaast, terwijl er een zwarte haarlok over zijn rechterwang hing. ‘Ik ben er geweest en ik vond ze heel opmerkelijk. Ik kan me niet voorstellen dat die voorstellingen geschilderd zijn door een inferieure geest.’

Ik kon mijn ogen niet van hem afhouden.

‘U zou ze moeten zien, miss Sorgeiul. Ik raad u ten zeerste aan een kijkje te gaan nemen.’ Er klonk geratel van porselein van de kant van de tafel waar mijn oom zat. Natuurlijk alleen als de heer Crenaban het goedvindt.’

Mijn oom keek hem strak aan. ‘Miss Sorgeiul is een jongedame van goede komaf. Ze zwerft niet over straat in de buurt van de Bank of England op zoek naar muurschilderingen.’ Ik veronderstelde dat hij hoopte dat ze op de terugweg met hun rijtuig niet de route door Brick Lane namen.

De sfeer verkoelde enigszins. Toen sprak de heer Janisser. ‘Nee, nee. Natuurlijk niet. Mijn zoon was iets te enthousiast.’ Hij wilde de situatie onmiddellijk sussen, en ik reageerde verbaasd. Misschien waren we toch meer in trek dan ik had gedacht. ‘Er werd beweerd dat de financiële crisis gevolgd zou worden door een morele crisis,’ voegde zijn vrouw eraan toe.

‘Ik denk dat die schilderijen verband houden met de grotere

misdaad.' De heer Janisser junior staaarde naar mijn oom, alsof hij een antwoord verwachtte.

Er viel een stilte. De oude koekoeksklok in de hoek sloeg, en dat betekende het einde van het bezoek. Alle vijf de aanwezigen haalden opgelucht adem.

Jane verscheen met hun reisdekens en liep naar mevrouw Janisser, terwijl de mannen er onhandig bij stonden. 'Deze omgeving,' opperde de heer Janisser, 'is zeker niet ongunstig voor de City.'

'Maar meneer,' interrumpeerde mevrouw Janisser hem, 'er heerst hier ongetwijfeld veel misdaad op straat.'

'Vooral nu,' zei Constantine Janisser met zachte stem en hij staaarde naar de grond. 'Na dat meisje.'

Mijn hart stond stil. 'Wat bedoelt u?'

Mevrouw Janisser sloeg haar bontcape om en greep met een snelle beweging mijn hand vast. 'Ik ben blij dat u niet zomaar over straat gaat, miss Sorgeiul, dat zou me ernstig zorgen baren.'

'Ik stel de koningin verantwoordelijk,' onderbrak de heer Janisser haar. 'Een jong meisje is niet sterk genoeg om de maatschappij in toom te houden.'

Mijn oom kwam erbij staan. 'Deze buurt is volkomen veilig.'

'Miss Sorgeiul, wist u dat niet?' zei Constantine Janisser.

'We hebben wel problemen gehad met de nieuwsvoorziening,' zei ik. Ik staaarde hem aan en wilde dat hij verder praatte.

'We willen uw koetsier niet te lang laten wachten,' zei mijn oom met een armgebaar. Ik zag dat hij veel langer was dan wie dan ook, zoals hij uittorende boven de Janissers, waardoor ze een stuk kleiner leken. Ze namen afscheid van ons, nodigden ons uit hen thuis te bezoeken, en de donkere deur viel achter hen in het slot. Mijn oom pakte de stalen stang en begon de kettingen vast te haken die onze beveiliging garandeerden.

'Stel je hun salon voor,' zei hij. 'Dezelfde combinatie van goudgroene kussens en gordijnen als in alle andere huizen in de straat, nageaapt uit de tijdschriften. Goedkope kroonlijsten.'

'Wat bedoelden ze toen ze het over de criminaliteit hadden?'

‘Het allermooië meubilair,’ mijmerde hij.

‘Mevrouw Janisser maakte een angstige indruk.’

‘Vrouwenpraat. Nu moet ik je even alleen laten met je gedachten. Mijn papierwerk roept.’ Ik keek hem aan en zag de verveling en woede als stof van zijn gezicht vallen. Hij was nu een en al bruisend verlangen en tintelende gretigheid om naar boven te gaan en zijn werkkamer in te duiken, waar hij me nu iedere dag en het grootste deel van de nacht ontvluchtte.